

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์โซ่คุณค่าการส่งออกลำไยจังหวัดจันทบุรี ไปสาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโซ่คุณค่า และวิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในโซ่คุณค่าของลำไยและเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

การสรุปผลการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. การวิเคราะห์โซ่คุณค่าลำไยส่งออกนอกฤดูกาลจังหวัดจันทบุรี

จากการวิเคราะห์โซ่คุณค่าการส่งออกลำไยจังหวัดจันทบุรี ไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน จะมีผู้เกี่ยวข้องอยู่ 4 รายซึ่งได้แก่ เกษตรกร ผู้รับซื้อ หรือล้ง ผู้ประกอบการส่งออก และผู้บริโภค โดยผู้รับซื้อ, ล้ง หรือผู้ประกอบการสามารถเป็นตัวแทนกันได้ และเป็นผู้มีอำนาจการต่อรองมากที่สุด ในผู้ประกอบการยังมีหลายประเภทสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

- ชาวสวน, ผู้รับซื้อ หรือล้ง, ผู้ประกอบการส่งออกหรือพ่อค้าคนจีน, ผู้บริโภค
- ชาวสวน, ผู้รับซื้อ หรือล้ง, ผักขาย, ผู้บริโภค
- ชาวสวน, ผู้รับซื้อ หรือล้ง, ขายเอง, ผู้บริโภค

ใน 3 ประเภทนี้ประเภทสุดท้ายเป็นผู้ดูแลตั้งแต่กระบวนการเก็บเกี่ยวจนถึงผู้บริโภคทั้งหมด เป็นประเภทที่ได้กำไรมากที่สุดโดยไม่ผ่านมือพ่อค้าใด ๆ ประเภทของผู้รับซื้อหรือผู้ประกอบการส่งออกจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบที่เป็นคนไทย และผู้ประกอบที่เป็นคนจีน กระบวนการทำงานจะมีความคล้ายคลึงกันจะแตกต่างกันอยู่ที่ผู้ประกอบการคนไทยไม่ได้เป็นผู้ส่งออกเองจะขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อที่ประเทศไทย ส่วนผู้ประกอบการส่งออกที่เป็นคนจีนจะเป็นผู้ส่งออกเองโดยอาจจะฝากแผงขายหรือมีแผงเป็นของตนเองโดยล้งจะมีหน้าที่หลัก ๆ คือ รับซื้อ เก็บเกี่ยว อบกัมมะถัน ขาย

ในส่วนการวิเคราะห์ต้นทุนพบว่า ต้นทุนหลักของโซ่คุณค่า คือ ค่าเช่าสวน เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่ในการปลูกต้นลำไย รองลงมาคือต้นทุนภาษีการขายที่สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยต้นทุนนี้มีการผันแปรตามเมืองที่นำลำไยไปขาย โดยมีสัดส่วนกำไรอยู่ที่ 55.40 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนในด้านเกษตรกรจะมีสัดส่วนได้ผลกำไรอยู่ที่ 23.68 บาทต่อกิโลกรัม โดยอายุต้นลำไยเฉลี่ย 9-15 ปี

2. การวิเคราะห์การเสียโอกาสของชาวสวนลำไยในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี
สามารถแบ่งออกเป็นรายละเอียด ดังนี้

- การเสียโอกาสทางด้านราคา

การเปรียบเทียบการขายหน้าสวนและการขายที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อดูการเสีย
โอกาสของเกษตรกร โดยเกษตรกรจะได้กำไรหากขายหน้าสวน 23.65 บาทต่อกิโลกรัม แต่หาก
เกษตรกรมีการส่งออกเองจะเหลือกำไร 53.45 บาทต่อกิโลกรัม ตามตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 การเปรียบเทียบราคารับซื้อและราคาขายยังต่างประเทศ 2

การขายให้กับล้ง	
ต้นทุนการดูแลผลิต/ กิโลกรัม	13.85
ราคาขายหน้าสวน (บาท/ กิโลกรัม)	37.50
กำไร (บาท/ กิโลกรัม)	23.65
การขายให้ตลาดเมืองจีน	
ต้นทุนการดูแลผลิต/ กิโลกรัม	13.85
ต้นทุนค่าดำเนินการส่งออก/ กิโลกรัม	24.60
ราคาขายตลาดประเทศจีน (บาท/ กิโลกรัม)	80.00
กำไร (บาท/ กิโลกรัม)	53.45

ที่มา: จากการสำรวจ

- การเสียโอกาสทางการตลาด

เกษตรกรในพื้นที่จะไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการส่งออกลำไย อาจทำให้เกษตรกร
เสียโอกาสทางการตลาด หรือช่องทางการจำหน่ายที่สามารถทำได้

- การเสียโอกาสทางการลงทุน

การรับซื้อลำไยในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีจะเป็นการรับซื้อล่วงหน้าก่อนผลผลิตจะ
ออก โดยการันตีการให้ราคา และวางเงินมัดจำแต่ละสวนทำให้ต้องใช้เงินทุนสูงเพื่อเป็นการมัดจำ
สินค้า ทำให้คนไทยอาจไม่กล้าที่จะลงทุน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเรื่องการเสียโอกาสของชาวสวน หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนหรือช่วยเหลือชาวสวนให้ผลประโยชน์ของชาวสวนไม่ตกไปอยู่ใน

นักธุรกิจชาวต่างชาติ โดยอาจรวมตัวตั้งกลุ่มสหกรณ์ หรือกลุ่มส่งออกลำไย ให้ชาวสวนได้ส่งออกเอง โดยภาครัฐเป็นผู้ช่วยเหลือหรือคอยให้คำปรึกษานับสนับสนุนให้กับชาวสวน หรืออาจตั้งกลุ่มการรับซื้อโดยให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นคนทำหน้าที่แทนผู้ประกอบการ โดยหากกลุ่มตลาดให้กับชาวสวน และหักค่าใช้จ่ายในการส่งออก และแบ่งกำไรให้ชาวสวนอย่างเหมาะสมเพื่อให้ชาวสวนมีรายได้ที่มากขึ้น และสร้างรายได้ให้กับประเทศ

3. การวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อยกระดับการส่งออกสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาของเกษตรกร

3.1 ปัญหาทางด้านราคาที่ไม่มีความมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ในการให้ราคาอย่างเหมาะสม เพราะการรับซื้อลำไยเป็นการรับซื้อล่วงหน้าก่อนที่จะจำหน่าย อาจเสียโอกาสในการได้รับราคาที่สูงกว่า การขายลำไยตั้งแต่ต้นดอกหรือตั้งแต่ผลผลิตยังไม่ออกเป็นความเสี่ยงของเกษตรกรที่ผลผลิตจะออกไม่ตรงตามสัญญาที่ได้วางเงินมัดไว้ อาจก่อให้เกิดเกษตรกรเป็นหนี้ได้ เกษตรกรควรมีการวางแผนในการใช้เงินที่ดี

3.2 ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเป็นหน้ารับผิดชอบของล้ง บางล้งจะเก็บเฉพาะลูกใหญ่ไปขาย ลูกเล็กไม่มีการเก็บทำให้เกษตรกรผลผลิตของเกษตรกรเสียหาย ดังนั้นควรมีการตกลงในเรื่องการเก็บเกี่ยว และเกษตรกรควรมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

3.3 ปัญหาทางด้านการสื่อสาร ผู้รับซื้อลำไย หรือล้ง จะเป็นคนสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เดินทางมารับซื้อลำไยจากเกษตรกร โดยตรงทำให้การสื่อสารต้องผ่านตัวกลางในการสื่อสาร บางครั้งการสื่อสารอาจมีการคลาดเคลื่อนและเข้าใจความหมายที่ผิดหน่วยงานควรมีการให้ความรู้เรื่องภาษาให้กับเกษตรกร เพื่อเป็นการขยายโอกาสให้กับเกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง

3.4 ปัญหาทางด้านแรงงาน แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว เพราะมีราคาถูกและมีปริมาณเพียงพอสำหรับความต้องการแต่มีอุปสรรคเรื่องการสื่อสารในการทำงาน และการทำงานต้องใช้แรงงานจำนวนมากทำให้การดูแลตรวจตราไม่ทั่วถึง อาจเกิดความผิดพลาดเรื่องคุณภาพ ดังนั้นเกษตรกรควรมีการเลือกจ้างแรงงาน และหมั่นตรวจสอบการทำงานของแรงงานอยู่เสมอ

3.5 ปัญหาเรื่องภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง และฝนตกชุกมาก ในปัจจุบันภูมิอากาศของโลกได้ผันผวนตลอดเวลา ทำให้การดูแลสินค้าทางเกษตรดูแลยากมากยิ่งขึ้น ปัญหาระบบแหล่งน้ำ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาสายพันธุ์ที่สามารถทนต่อโรคและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนได้

ผู้รับซื้อ ล้งหรือผู้ประกอบการส่งออก

3.6 ปัญหาเรื่องสินค้าไม่ได้คุณภาพ เกษตรกรบางรายไม่สามารถดูแลผลผลิตลำไยได้อย่างทั่วถึง ทำให้ผลผลิตขาดคุณภาพ ลูกเล็กไม่สามารถขึ้นเบอร์ได้หรือเป็นโรค ดังนั้นผู้รับซื้อควรมีการตรวจสอบกับเกษตรกรอยู่เสมอ และร่วมมือกับหน่วยงานในการพัฒนาผลผลิตลำไยให้มีคุณภาพ

3.7 ปัญหาทางด้านราคาการขายลำไยในสาธารณรัฐประชาชนจีนผู้ประกอบการส่งออกจะได้ราคาที่ยาวนานต่อวัน ทางล้ง หรือผู้ประกอบการส่งออกจะไม่ทราบเลยว่าราคาที่รับซื้อจากเกษตรกรก่อนหน้านี้จะขายได้ราคาเท่าไร ทางผู้ประกอบการส่งออกมีโอกาสเสี่ยงในเรื่องการขาดทุนสูง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการตั้งไม่ให้เกษตรกรขายให้กับล้งก่อนช่วงออกลูก เพราะป้องกันเกษตรกรแบกรับภาระหนี้ และยังช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถคาดคะเนราคาในช่วงระยะเวลาที่สั้นกว่าระยะเวลาที่รับซื้อช่วงราดสาร และกระจายผลผลิตให้กับล้งอย่างทั่วถึงในช่วงที่ผลผลิตออก

4. ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกสำหรับผู้ประกอบการที่เป็นคนไทย ที่ยังขาดความรู้และการเข้าถึงตลาด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรมีร่วมมือกันพัฒนาระบบตลาดลำไยให้ผู้ประกอบการคนไทย โดยการหาตลาด หรือพื้นที่ในการขายให้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาหรือการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้ศึกษามีพื้นฐานภาษาจีนในการสื่อสาร เพราะผู้ประกอบการไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ จึงเป็นอุปสรรคในการสัมภาษณ์
2. หน่วยงานภาครัฐควรมีการเก็บสถิติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการศึกษาให้กับผู้สนใจต่อไป